

el Belv.: «desbotar per alto o per baix; per vòmit o per 'cambra', o per les dues vies: *sordes e corpore eiicere*». És a dir, que ho agafa des del punt de vista casolà i mèdic. De tota manera hi afegeix «plourc molt: descargar el cielo o el nublado». Sentit, en efecte, molt usual.

Tenim el verb *desbotar* usat literàriament, des dels passatges culminants i més grandiloqüents de l'*Atlàntida*: «senyor de les venjances, / donau alè a mon càntic, / y diré'l colp terrible que, rebatent-la al fons, / féu desbotar als amplex Meditèrrà i Atlàntich / per desunir los mons» (I, 26); justament el sentit etimològic, però també el figurat: «Hesperis / a llur fossa deixant-los volar a tota brida, / atura'l mar de llàgrimes ab què *desbota* 'l cor» (VI, 6c). Sembla que no s'usa a les Illes ni al País Valencià, però abunda, fora d'això, en molts escr. Renaix.; més, és veritat, en escriptors de lèxic matisat d'empordanès o gironí, com Pous i Pagès, Girbal i Jaume i Caseponce, però també en d'altres de més barcelonins, com Alexandre Galí: «donada des de fora la forma literària --- que els esqueia, o sia el rec per on totes aquelles possibilitats havien de *desbotar*» (A. Galí, *El Col·legi de la Bona Vida*, p. 23); «es veu que la pluja, amic Albert, et governa més que l'amistat; reclos a la masia, desavagat i frisós, has acabat per agafar la ploma i *desbotar*», Coromines, *Cartes d'un Visionari*, carta 4.ª, § 11, p. 61; del qual per cert no em fóra gens difícil de donar-ne més exemples.

Més valdrà, però, observar, que si bé no en veig 30 casos en autors més antics ni medievals, tanmateix sembla haver-n'hi un, ja en un sentit no gaire diferent, en la trad. de la *Divina Comèdia* per Andreu Febrer (1429); i fins i tot deu ser el mateix que en les formes verbals *desbóta*, *desbóti* i *desbóto*, totes rimant en *ó* 35 tancada, que apareixen ja recollides (mal que sigui sense definicions) en el *Torcimany* d'Aversó (454.3, 1164.4, 1301.3). No és estrany, car el mot ha tingut també algun ús en llengua d'oc, per bé que limitat, segons sembla, al domini gascó (no en *TdF*, ni Rayn.). 40 Però Lespy-Raymond ja registrà *desboutà* «enfoncer» i un ex. de *desbotar la porta deu grandè* en un doc. dels Arxius de Laitora («Lectoures») (un poc tardà, potser S. xv) ja fou recollit en el PSW (II, 115); aquests testimonis occitans, per cert, se senten més 45 que els catalans, del veïnatge lèxic del fr. ant. i mj. *bouter* «pousser, frapper», però al capdavant tot forma, com ja he dit, part del mateix complex. Ara bé, JBXuriguera m'adverteix que en la seva terra, cap a Juneda, el que s'usa és un derivat de *botera* (com a 50 dalt hem vist, viu a la rodalia de Lleida): *esboterar* v. tr. «idea d'un *bot* ple o d'una pilota en què la pressió obre bonys a la superfície».

DERIV.: *Botassida* 'cabuda de líquid en un *botàs* que *desbota*': «la primera *botassida* ja s'ho va endur tot», Conat, 1961. Per a *botiit*, *boterada*, etc., veg. supra. *Torrent de Boteries* (AlcM).

1 Fins manca en el gloss. bastant ric que publicà Dupleich (c. 1850) del parlar de Sant Gaudens; res tampoc no sols els diccs. occitans antics sinó 60

tampoc en el *TdF*, Doujat-Visner, Vayssier, *Le Gc.* de Rohlf, (tampoc en els *Docs. Land.* de Millardet, Brunel, Pansier). Es podrà sospitar que el mot vagi existir en altre temps cap al Bearn perquè Palay recull el que en sembla un derivat: *boutassat* «coup, afflux, poussée, débordement», u *boutassat d'aygue* «un flot, un afflux», però hagué de ser quelcom molt dèbil, car no el confirma Lespy-R. ni n'he trobat confirmacions en lectures i despullaments toponímics. — 2 Cf. després *esboter*a a Juneda, que indirectament fa creure que el substantiu també deu haver estat viu a la rodalia de Lleida. — 3 És veritat que en alguns indrets el mot apareix aplicat a forats que no són d'aigua: «forat per a passar els gats o gossos» a Calaceit, però el sentit de 'forat' es pot haver generalitzat partint de l'altra mena d'orifici: ja la idea de 'forat per a travessar un marge o paret' què ens defineixen a Pont de Suert (*BDC* XX, 121) pot tenir a la base un forat obert per les aigües. Més enllà tenim una *botera* per a «un forat estret dins una cova que hom explora» a Saünc (V. de Benasc, 1965). No sé ben bé si és aquest el sentit que constatem en ús en docs. castellonencs dels Ss. xv-xvii: «un alberch atinent del mur a la *botera*» en el Llibre de Válués de 1468 (text fornit per Sánchez Gozalbo), «paymentar y tornar la paret que va de la carniseria nova al fosar, en mudar taules, fer peixcateria y *botera*», Ss. xvi-xviii, en Traver, *Ants. Cast. Plana*, p. 394. Com a conseqüència *gos de botera* deu ser el que no s'allunya de poblat i té poc valor: «tot gos que sia trobat en vinya que hi haja raïms --- pach sinch sous --- si és gos de *botera*, dos sous i sis diners», a. 1752, que el Dr. Daniel Recasens em comunicà del seu llibre sobre la Secuita (p. 66) (també mall. *botera* 'gatonera', *BDLC* XII, 158); a Arcavell *butéra* és un dels arreus de les cavalleries (1937). Tot això explica que, en terra pastoral, *gossos boterins* (que deuen ser el mateix que *gossos de botera*) tinguin a la Vall de Boí el sentit de 'gossos lladradors i inútils' (1970). — 4 La *i* en el primer membre del compost *botina* < *botana*, davant *zilo*, probablement per la coneguda tendència basca a l'harmonia vocàlica.

Botavant, *botavara*, *botavira*, *botejar*, V. *botar* *Botella*, *boteller*, V. *bot* *Boter*, V. *bot* i *bóta* *Botera*, V. *botàs* i *bot* *Boterell*, V. *botar* *Boterí*, V. *botàs* *Boteria*, V. *bot*, *bóta* *Botern*, V. *botàs* *Boterut*, *botet*, V. *bot* *Botgeta*, V. *botja* *Botí* (*botins*, *botines*), V. *bota*

BOTÍ, 'despulses preses a l'enemic', i antigament 'repartició d'aqueixes despulses', del fr. *butin* id., i aquest, d'una forma germànica pròxima parenta del b.-al. mj. *bûte* (avui al. *beute* 'botí'). □ 1.ª doc.: 1398, però sembla haver-n'hi ja un derivat en el S. XIII.

«Dar del *botí* per refrescament, ço és, a cadascun gariot un florí e forniment de trast, e a cadascun companyó